

RS AU § 241 Motion. Inför rätt att välja äldreboende

Ärendenummer: RS 2022/1498

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Motionen anses besvarad vad gäller förslaget att införa ett system som ökar möjligheterna att välja särskilt boende och demensboende.
- Motionen avslås vad gäller förslaget att införa valfrihet enligt LOV (lagen om valfrihetssystem) på särskilda boenden.

Sammanfattning

Kristdemokraterna (KD), genom Sara Lidqvist, inkom 2022 med en motion till regionfullmäktige avseende att Region Gotland inför ett system för valfrihet gällande äldreboende/särskilt boende för äldre/demensboende, företrädesvis baserat på lagen om valfrihetssystem (LOV). Regionfullmäktige överlämnade motionen till regionstyrelsen för beredning (RF § 189) och regionstyrelseförvaltningen sände motionen till socialnämnden för besvarande via remiss. Socialförvaltningen lämnade som förslag till yttrande att avslå motionen enligt bedömningen att det inte var aktuellt att säga upp befintliga entreprenad- och ramavtal och införa LOV för särskilt boende.

Socialnämnden beslutade 20 april 2023 att återremittera ärendet till förvaltningen för att utreda alternativa sätt att uppnå ökade möjligheter att välja särskilda boenden inklusive en beaktan av landsbygdsperspektivet (SON § 69). Socialförvaltningen har berett ärendet igen och socialnämnden föreslår i sitt beslut den 4 december 2024 att motionen ska avslås.

Parallellt med beredningen av motionen har nämnden infört en förändring i fördelningsprincipen för platser på särskilda boenden. Förändringen har inneburit att fler beslut om placering i särskilda boenden har kunnat verkställas och färre platser är tomma. Dessa resultat bedöms som gynnsamma både för brukare och för nämndens ekonomi, vilket också anförts i beredningen av motionen.

Enligt socialförvaltningens tjänsteskrivelse daterad den 12 november 2024 finns det 391 platser på boenden i egen regi och 270 brukare placerade på boenden i privat regiform. Boendena är placerade från Fårösund på norr till Burgsvik i söder.

Socialförvaltningen har utrett konsekvenser av att införa LOV för särskilt boende. Perspektiven som belysts är landsbygdsperspektivet, prognostiskt platsbehov, kundperspektivet, privata aktörer på marknaden. Därtill har en omvärldsspaning gjorts rörande driftsformer och förekomsten av valfrihet enligt LOV ser ut i övriga kommuner i Sverige.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen instämmer i socialnämndens bedömning om att motionen ska avslås. Orsakerna till bedömningen ligger bland annat i att det med nuvarande driftsformer finns det en viss valfrihet både avseende geografi och driftsform. Ett införande av LOV som valfrihetssystem bedöms som ekonomiskt osäkert där en av riskerna är att nämndens egna platser kan komma att stå tomma. Ett valfrihetssystem baserat på LOV gör det svårare att prognosticera framtida behov, och på grund av Gotlands ö-läge och population kan det vara svårt för privata aktörer att lönsamt anpassa verksamhet till särskilda målgrupper och/eller personer med visst intresse, vilket är en av de stora fördelarna i ett valfrihetssystem. Enskilda brukare skulle med största sannolikhet inte ha tillgång till ett utbud av valmöjligheter likt andra större kommuner på fastlandet, både vad gäller varierade inriktningar och geografiska placeringar.

Den omvärldsspaning som socialförvaltningen har gjort visar på en trend de senaste åren är att valfrihetssystem enligt LOV avslutas och det fattas inga beslut om införande.

Ärendets behandling under mötet

Saga Carlgren (V) yrkar att motionen ska avslås.

Håkan Ericsson (S) yrkar på att förslag till beslut ändras enligt följande:

- Motionen anses besvarad vad gäller förslaget att införa ett system som ökar möjligheterna att välja särskilt boende och demensboende.
- Motionen avslås vad gäller förslaget att införa valfrihet enligt LOV (lagen om valfrihetssystem) av särskilda boenden.

Johan Malmros (C) instämmer i Håkan Ericssons yrkande.

Ordförande ställer proposition på Saga Carlgrens yrkande och finner att det avslås.

Ordförande ställer proposition på Håkan Ericssons ändringsyrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Motion daterad 2022-10-20

Socialförvaltningens tjänsteskrivelser 2023-01-30, 2023-05-26, 2023-11-07, 2024-04-26, 2024-11-12

Socialnämnden 2023-04-20, 2024-12-04

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-08-08